

Poročilo programa podpore občinam pri izvajanju projektov trajnostnega upravljanja z viri skupnosti – Občina Škofja Loka

LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Poročilo programa podpore občinam pri izvajanju projektov trajnostnega upravljanja z viri skupnosti – Občina Škofja Loka

Ozaveščanje in krepitev zmogljivosti za prehod v nizkoogljično družbo: C2.3 Vključevanje lokalnih skupnosti v prehod v nizkoogljično družbo

Avtorici: Marjeta Benčina, Barbara Kvac

Ljubljana, november 2021

LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007) je integralni projekt, sofinanciran s sredstvi evropskega programa LIFE, sredstvi Sklada za podnebne spremembe in sredstvi partnerjev projekta.

Za več informacij obiščite www.care4climate.si.

Vsak partner v projektu LIFE IP CARE4CLIMATE je odgovoren za strokovnost vsebin in sporočila v dokumentih in stališčih, ki jih pripravi oziroma izrazi v okviru navedenega projekta.

Poročilo programa podpore občinam pri izvajanju projektov trajnostnega upravljanja z viri skupnosti – Občina Škofja Loka

Povzetek

V poročilu je opisan proces podpore Občini Škofja Loka in rezultati vpeljave storitve minibusa v mestem jedru. Proces je potekal na participativen način, z vključevanjem občanov in ključnih akterjev. Rezultat podpore je nizkoogljična storitev po meri občanov, ki dopolnjuje javni prevoz v občini in poskrbi za najbolj ranljive udeležence.

Report on the Capacity Building Program for the Implementation of Sustainable Community Resource Management Projects - Municipality of Škofja Loka

Abstract

The report describes the process of the capacity building program for the Municipality of Škofja Loka and the results of the introduction of the minibus service in the city center. The process was conducted in a participatory way, involving citizens and key actors. The result of the support is a low-carbon service for citizens, which complements public transport in the municipality and takes care of the most vulnerable groups..

1 O programu podpore in zasnove trajnostnega upravljanja z viri skupnosti

Cilj programa podpore je povečati vključenost lokalnih skupnosti v izvajanje skupnostnih projektov, ki obravnavajo podnebne spremembe. Trajnostno upravljanje z viri skupnosti občinam prinaša številne koristi: omogoča jim trajnostno izkoriščanje lokalnih naravnih virov za izgradnjo družbenega kapitala, ustvarjanje zelenih zaposlitvenih možnosti ter ustvarjanje prihodkov za reševanje razvojnih potreb skupnosti.

S programom podpore občinam gradimo zmogljivosti lokalnih odločevalcev za vodenje vključujočih procesov, spodbujanje sodelovanja ter združevanje virov za skupnostne projekte. Za skupnostne projekte sta ključni dve merili: pobuda zanje prihaja »od spodaj«, pogosto od neformalno povezanih posameznikov, upravljanje projektnih rezultatov pa je skupno ali skupinsko. Pri tovrstnih projektih imajo navadno ključno vlogo prebivalci posameznih območij, predstavniki lokalnega gospodarstva in lokalne nevladne organizacije.

Vsaki občini je namenjenih 200 delovnih ur projektne skupine za izvajanje programa podpore, kar zajema:

- pregled razpoložljivosti in razvojnih zmogljivosti življenjskih virov v občini;
- razvoj projektne ideje in izvedbo delavnic posvetovanja v lokalni skupnosti;
- participativno vodenje procesa sprejemanja občinskih strategij na prednostnih področjih;
- pregled različnih možnosti financiranja skupnostnih projektov;
- podporo pri komuniciranju z deležniki v lokalni skupnosti z izvedbo vsaj treh dogodkov vključevanja vsaj 60 lokalnih udeležencev.

2 Izbor občine, časovnica in cilji programa

Focus je v sodelovanju z Umanotero s prvim javnim pozivom 15. aprila 2019 k sodelovanju pri programu podpore povabil slovenske občine.

Izbor občin je potekal po naslednjih merilih:

- trajnostna usmeritev lokalne skupnosti;
- razpoložljivost življenjskih virov in razvojne zmogljivosti občine na prednostnih področjih;
- možnosti za učinkovito in trajno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in ozaveščanje prebivalstva o pomenu blaženja podnebnih sprememb;
- skladnost strokovnega znanja in izkušenj projektne skupine s potrebami lokalne skupnosti;
- komunikacijske zmogljivosti in možnost prenosa na druga območja Slovenije.

Med prispelimi prijavi so bile po vnaprej določenih merilih izbrane štiri občine, med njimi tudi Škofja Loka. Občina je z izkazanim interesom zadostila vsem merilom izbora (trajnostna usmeritev, razpoložljivost virov skupnosti, možnosti za zmanjšanje toplogrednih plinov, usklajenost projektne skupine s potrebami lokalne skupnosti, komunikacijske zmogljivosti in

možnost prenosa na druga območja). Na podlagi prispele prijave in uvodnega sestanka s predstavniki Občine Škofja Loka, ki je potekal 19. junija 2019, smo zožili predmet podpore programa na **ukrepe trajnostne mobilnosti**.

Po podpisu dogovora o sodelovanju smo si zadali časovni okvir izvedbe aktivnosti, v okviru katerih smo nudili približno 200 ur podpore občini. Za vključevanje javnosti so bili ključni trije dogodki:

Delavnica – splošna javnost	november 2019
Anketa – splošna javnost*	marec 2020
Delavnica – ključni deležniki	september 2020
Delavnica – splošna javnost	november 2019

Preglednica 1

*Sprva je bila za drugi dogodek predvidena delavnica s širšo javnostjo o izbrani temi iz prve delavnice, vendar je bila zaradi epidemije koronavirusne bolezni izvedena spletna anketa.

3 Podpora Občini Škofja Loka

Focus je jeseni 2019 v sodelovanju z občino opravil **pregled strateških dokumentov in oblikoval program podpore**. Tako *Strategija razvoja Škofje Loke (2014)*, *Lokalni energetske koncept Občine Škofja Loka*, *Program varstva okolja za zrak za obdobje 2014–2019 za Občino Škofja Loka* kot *Celostna prometna strategija (2017)* postavljajo trajnostno mobilnost za prvo prednostno os razvoja. Občina stremi k zmanjšanju onesnaženja okolja iz prometa, zmanjšanju rabe osebnega avtomobila, učinkovitejšemu JPP in privlačnim površinam za pešce in kolesarje. Dokumenti predvidevajo ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti okolja in zraka, kot sta izgradnja in označevanje kolesarskih stez, izboljšanje varnosti pešpoti in dostopov do javnih objektov ter javnega prevoza, lokalne izobraževalne programe o trajnostni mobilnosti, spodbujanje uporabe javnih prevoznih sredstev, spodbujanje uporabe alternativnih goriv, popularizacijo javnega prometa. Iz CPS je razvidno, da grede tudi prednostne naloge lokalnega prebivalstva v smeri trajnostne mobilnosti, saj so prva tri prednostna področja v rezultatih ankete urejanje kolesarskega prometa, urejanje peš prometa in prometna varnost pešcev in kolesarjev.

Na občini so s programom sodelovanja videli tri možna področja, ki jih želijo urejati na skupnostni način: mestni JPP, umirjanje prometa v starih vaških jedrih, prevoz na klic. Vsa tri področja so bila uvrščena na **prvo delavnico, namenjeno vsem občanom**, ki je potekala v živo 5. novembra 2019 v prostorih občinske uprave. Delavnice se **je udeležilo 31 občanov** in predstavnikov civilne družbe. Na dogodku so bile predstavljene dobre prakse na področju trajnostne mobilnosti, predvsem s področja javnega potniškega prometa, prevoza na klic in kolesarskih povezav v občini. Predstavitvam je sledil delavniški del v treh skupinah, vsaka se

je posvetila enemu od obravnavanih ukrepov trajnostne mobilnosti: javni potniški promet, prevoz na klic in kolesarjenje v občini. Pri obstoječem javnem potniškem prometu se je izkazala potreba po dopolnilnih linijah, boljših povezavah med lokacijami, ki jih prebivalci obiskujejo pri vsakodnevni opravi, predvsem za starejše in druge ranljive skupine (ZD, center SSS, tržnica, trgovski center, upravna enota itd.). Prevozi na klic so se izkazali za potrebne tako na podeželju kot po središču, na že navedenih lokacijah.

Na podlagi izsledkov omizij je občina že dobila konkretne informacije o tem, kako naj izvede načrtovane ukrepe. Delavnica je jasno pokazala, kateri ukrepi so že na točki, ko jih občina lahko izvede, in kateri potrebujejo še dodatno vključevanje javnosti. Iz navedenega je sledilo, da bi zgoraj opisane potrebe prebivalcev najlažje zajeli z uvedbo storitve javnega prevoza z minibusi, ki bi nudili prevoz do nekaterih najbolj zaželenih lokacij. Tako smo se po delavnici in po razgovoru s predstavniki občine **odločili, da v okviru programa podpore naprej razvijamo idejo o minibusu**. Občina se je prijavila na razpis za subvencijo dveh električnih avtobusov. Za odprta vprašanja glede načina delovanja minibusov, trase, frekvence in sezonske cene vozovnic in povezovanja z drugimi prometnimi sistemi pa smo prostor za debato znova odprli za občane, predvsem predstavnike tistih skupin občanov, ki imajo največjo potrebo po uporabi minibusov, to so predstavniki zdravstvenih, socialnih, izobraževalnih ustanov ter gospodarskih subjektov, za strokovnjake s področja prometa in prevoza ter za civilno družbo.

Zaradi epidemije covid-19 smo **anketni vprašalnik** na temo vzpostavitve minibusov v starem mestnem jedru Škofje Loke izvedli v pretežni meri v obliki spletne ankete (1ka). Sodelovalo je 238 občanov. Rezultati ankete so bili uporabljeni kot podlaga za zadnjo delavnico, kjer se je podrobneje razpravljalo o načinu in obliki vzpostavitve minibusov. Anketiranci so kot uporabnike med vsemi skupinami najbolj poudarili starostnike in gibalno ovirane, a večina jih meni, da bi moral biti minibus na voljo vsem. Večina jih je podprla vožnjo po ustaljeni progi. Med glavne ustanove, mimo katerih bi moral peljati električni minibus, so anketiranci vključili zdravstveni dom, center slepih, slabovidnih in starejših, avtobusno postajo ter upravno enoto. Večina je izrazila mnenje, da mora biti takšen prevoz brezplačen.

Zaradi epidemije so se aktivnosti za eno leto ustavile, občina se je osredotočila na zdravstvene ukrepe, podaljšal se je tudi postopek nakupa minibusov. Znova smo vzpostavili sodelovanje pomladi 2021, ko je občina že nabavila dva minibusov. Pred uvedbo je želela skupaj z deležniki odgovoriti na odprta vprašanja glede načina delovanja minibusov, trase, frekvence in sezonske cene vozovnic in povezovanja z drugimi prometnimi sistemi.

11. maja 2021 smo po več predhodnih razgovorih z občino organizirali delavnico o minibusu z različnimi deležniki, ki je potekala po Zoomu. **Delavnice** z naslovom **Časovno in prostorsko umeščanje minibusov v mestu se je udeležilo 35 udeležencev** iz različnih ustanov, ki jih obiskujejo (ranljive) skupine občanov, ki so verjetni uporabniki minibusov (društvo upokojencev, upravna enota, knjižnica, RRA, KS, CSSS, VDC, muzej idr.). Na delavnici so bili predstavljeni izsledki ankete in tehnične omejitve pri uvedbi minibusov, kot podlaga za nadaljnjo debato o odprtih vprašanjih. Nato so bili udeleženci razporejeni v tri skupine, v katerih so razpravljali o treh sklopih: kje naj poteka trasa in postajališča; kako

pogosto naj vozi minibus, da bo še privlačen za uporabo – frekvenca v različnih sezonah; povezovanje z drugimi prometnimi sistemi in vozovnice.

Minibus je bil pri vseh udeležencih zelo pozitivno sprejet, ni bilo večjih pripomb na predlagano traso in postajališča. Udeleženci si želijo stalne frekvence, zanesljivosti prevozov, sprašujejo se tudi o prednosti določenih skupin v primeru večjega povpraševanja. Predlagajo čas obratovanja od 7. do 19. ure med tednom. Želeli bi si tudi urejena postajališča s klopami in jasnimi tablami, ter da se da velik poudarek ozaveščanju in obveščanju občanov o novi ponudbi.

Focus je po delavnici pripravil natančno **poročilo o delavnici in predloge za občino**, kako na podlagi uspešnega sodelovanja z javnostjo vpeljati storitev minibusov po meri občanov. Nujna sta tesno sodelovanje in vključevanje javnosti tudi pri predstavitvi in evalvaciji nove storitve.

Občina je s septembrom 2021 uvedla testno storitev prevoza z minibusom, ki omogoča tako vožnjo po stalni trasi kot tudi fleksibilni prevoz na klic na širšem območju. Dva minibusov na električni pogon so poimenovali Agata in Jurij po knjižnih likih iz Tavčarjeve Visoške kronike.

Časovni okvir	Aktivnost	Rezultati
15. 4. 2019	Javni poziv za občine	Izbrane 4 občine, med njimi tudi Škofja Loka
19. 6. 2019	Uvodni sestanek s predstavniki občine	Določen predmet podpore programa: ukrepi trajnostne mobilnosti
Oktober 2019	Pregled strateških okvirov na področju razvoja prometa v občini, zastavljen program podpore za Škofjo Loko	S strani občine potrjen program podpore
29. 10. 2019	Usklajevalni sestanek na Občini Škofja Loka	Dorečene podrobnosti prve delavnice s širšo javnostjo
4. 11. 2019	Podpis dogovora o sodelovanju	Podpisan dogovor
5. 11. 2019	Izvedena delavnica z občani, 31 udeležencev , namen: pri občanih preveriti ukrepe trajnostne mobilnosti, kot so javni potniški promet, prevoz na klic in kolesarske povezave v občini	Poročilo delavnice, izbran ukrep uvedbe minibusov v starem mestnem jedru (kot dopolnilo obstoječega javnega prevoza)
Marec 2020	Spletna in fizična anketa – predlogi za vzpostavitev minibusov v Škofji Loki, 238 udeležencev	Poročilo o izsledkih ankete
April 2021	Priprava na delavnico z deležniki, vabila, program, logistika	

4. 5. 2021	Usklajevalni sestanek z občino glede zadnje delavnice z deležniki	Dorečene podrobnosti delavnice z deležniki
11. 5. 2021	Zaključna delavnica z deležniki o možnostih uvedbe minibusa, 35 udeležencev	Poročilo o delavnici, julija 2021 uvedba minibusa po meri občanov
September 2021	Občina testno uvede storitev javnega prevoza z minibusom	

Preglednica 2: Časovnica aktivnosti in rezultati

4 Evalvacijsko poročilo programa podpore

4.1 O evalvacijskem poročilu

Namen evalvacijskega poročila je podati oceno uspešnosti programa podpore v občini Škofja Loka.

Za evalvacijo smo za zbiranje podatkov uporabili evalvacijski vprašalnik, intervju s predstavniki občine in druge vire. Evalvacijski vprašalnik je bil uporabljen za oceno izvedbe prve delavnice (15. 11. 2019). Intervju kot metoda je bil uporabljen za preverjanje učinkovitosti programa podpore z vidika občine. Zasnovan je bil na evalvacijski shemi za trajnostni prehod (*evaluative scheme for sustainability transition*), ki je bila razvita za ocenjevanje projektov trajnostnega prehoda. Drugi viri, ki so bili uporabljeni, so: liste prisotnosti, rezultati ankete, ki je bila izvedena namesto druge delavnice, seznam medijskih objav.

Poročilo vsebuje oceno prispevka programa h krepitvi zmogljivosti občine za trajnostno upravljanje virov skupnosti in predvideni način ocenjevanja učinkov uvedbe minibusa na zmanjšanje emisij CO₂.

Program podpore se je izvajal v skladu s podpisanim dogovorom z občino in je zajemal: stalno komuniciranje z občino (3 sestanki, komuniciranje po e-pošti, telefonsko komuniciranje), izvedbo začetne delavnice za zainteresirane občane, izvedbo ankete in izvedbo druge delavnice z verjetnimi uporabniki minibusa. Za dogodka in anketo so bila pripravljena poročila.

Na dogodkih za vključevanje javnosti (2 delavnici in anketa) je sodelovalo približno 300 ljudi (31 na prvi delavnici, 238 anketirancev, 35 na drugi delavnici).

4.2 Rezultati evalvacije

Tema, ki je bila za Občino Škofja Loka izbrana za izvajanje programa podpore, tj. trajnostna mobilnost, uvedba minibusa, je bila pri občanih prepoznana kot aktualna. To potrjujejo tako število sodelujočih v izvedenih aktivnostih (skupaj 304 osebe) kot tudi rezultati evalvacije

začetne delavnice (povprečna ocena aktualnosti izbrane vsebine v lokalnem okolju 4,25/5). Sodelujoči so visoko ocenili tudi možnost za aktivno sodelovanje (4,75/5).

Predvsem nas je pri evalvaciji programa podpore zanimalo, kakšne učinke je imel program na krepitev zmogljivosti občine za izvajanje skupnostnih projektov.

Ugotavljamo, da:

- je Občina Škofja Loka skozi projektne aktivnosti nadgradila svoje kapacitete. Pridobili so znanje in veščine, ki jim bodo v pomoč pri izvajanju nadaljnjih trajnostnih in skupnostnih rešitev. Poudarili so: organizacijo in izvedbo konkretnih delavnic, opredelitev vsebin delavnic, anket ter določanje ciljev;
- so predstavniki občine skozi program podpore okrepili namero, da uresničijo predlog uvedbe minibusa, saj so skozi izvedene aktivnosti dobili potrditev javnosti za predlagani ukrep, kar so tudi storili (minibus je uveden);
- je občina s sodelovanjem v projektu prepoznala potrebo po uvedbi nekaterih sprememb za nadaljnje uvajanje rešitev s področja trajnostne mobilnosti, in sicer: potrebo po izvajanju ozaveščanja in izobraževanja s konkretnimi primeri iz prakse in ponazoritvami, potrebo po izboljšanju komunikacije, potrebo po izboljšanju sodelovanja in povezovanja znotraj občinske uprave ter potrebo po vključevanju ranljivih skupin v svoje aktivnosti;
- predstavniki občine ocenjujejo, da bodo pridobljene izkušnje in znanje lahko prenašali v druge projekte in procese;
- se predstavniki občine strinjajo, da je sodelovanje v projektu oziroma programu podpore prispevalo k boljšemu razumevanju skupnostnih in okoljskih vidikov mobilnosti ter da je sodelovanje v projektu prispevalo k bolj vključujoči pripravi ukrepa uvedbe minibusa;
- bo imel ukrep uvedbe minibusa multiplikativne učinke, med njimi tudi učinek na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, ohranjanje življenja v središču mesta, dopolnitev v turizmu in druge. Mobilnost znotraj ožjega mestnega obročja bo lažja, s čimer bo zagotovljena tudi boljša dostopnost javnih storitev za ranljive skupine.

4.3 Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov kot posledica izvedbe programa podpore

Oceno prihrankov CO₂ smo izračunali na podlagi primerjave izpustov električnega vozila s podobnim vozilom na dizelski pogon.

Mesec	SKUPAJ potniki	Opravljene ure	Prevoženi kilometri	Poraba elektrike; električni minibus Grifo, Electric Shuttle v kWh (0,09 kWh/km)	Emisije; električni minibus (kg CO ₂)	Poraba goriva; ekvivalentno dizelsko vozilo, model MAN TGE CombiVan standard v litrih (7,9 l/100km)	Emisije (kg CO ₂)	RAZLIKA
Sep. 21	2058	234	2542,2	228,8	79,6	200,8	532,2	452,6
Okt. 21	2309	240	2894,5	260,5	90,7	228,7	605,9	515,2

Preglednica 3:

Električni shuttle Grifo proizvajalca Esagono Energia, 16,2 kWh baterija, doseg 180 km, vir: http://fr.grunderco.ch/ulf/civ6/229/fichiers/brochure_Esagono_Energia/FLYER_MINI_BUS_SHUTTLES_-_ENG.pdf.

Faktor – povprečne emisije CO₂ za kWh → 0,348 kg CO₂/kWh, vir: <https://ceu.ijs.si/izpusti-co2-tgp-na-enoto-elektricne-energije/>.

Primerljivi model: MAN TGE CombiVan standard, 7,9 l/100 km, vir: <https://www.man.eu/de/en/van/man-tge/combi-van/man-tge-combi-van.html>.

Ugotovili smo, da so bili za september in oktober 2021, ko smo imeli podatke o prevoženih kilometrih, prihranki 452,6 oziroma 512,2 kg CO₂ emisij na mesec.